

Довідник громадянина України, що користується захистом у Польщі

Зміст

1. Документи (легалізація перебування в Польщі)	7
1.1 Легальне перебування в Польщі – оформлення PESEL “UKR”	7
1.2 Довірений профіль (польською: profil zaufany, вимова: [профіль зауфани])	11
1.3 Підтвердження інвалідності	12
1.4 Водійські права	13
1.5 Страхування автомобіля	14
1.6 Шкільний або студентський квиток	14
1.7 Посвідчення особи на повернення в Україну (т.зв. “білий паспорт”)	14
1.8 Оформлення опікунства над дитиною	15
1.9 Реєстрація народження дитини (оформлення набуття громадянства України за народженням)	17
1.10 Переклад документів	18
1.11 Дозвіл (посвідка) на тимчасове проживання (т.зв. “карта тимчасового перебування”, “вид на проживання”)	19
1.12 Різниця між ПЕСЕЛЬ зі статусом “UKR” і довідкою на тимчасове проживання	20
1.13 Оформлення ФОП	21
1.14 Доступ до міжнародного захисту (польською: ochrona międzynarodowa – вимова: [охрона медзинародова])	21

2. Безпека, екстрені служби	24
2.1 Екстрені служби	24
2.2 Організації, які займаються жіночими правами	25
3. Житло	27
3.1 Тимчасове житло – нічліг (до 48 годин)	27
3.2 Середньострокове житло / нічліги (до 30 днів)	27
3.3 Довгострокове житло	28
3.4 Загальна інформація про умови проживання у Польщі	28
4. Робота (пошук роботи в Польщі)	31
5. Пенсія	34
6. Освіта і навчання (ясла, садки, школи, вищі навчальні заклади)	36
6.1 Ясла	36
6.2 Дитячий садочок	37
6.3 Школа	40
6.4 Технікум або ліцей – тобто середня школа (навчання після початкової школи)	43
6.5 Поліцеальна школа	45
6.6 Вищі навчальні заклади	47
7. Здоров'я (лікарні і лікарі)	49
7.1 Декларація до сімейного лікаря	49
7.2 Направлення до профільного спеціаліста	51
8. Інтеграція	53
8.1 Мовна інтеграція	53
8.2 Культурна інтеграція	54
8.3 Кілька слів про культурне життя Перемишля	54
9. Підтримка і допомога	57
9.1 Державна фінансова допомога на виховання дітей	58
9.2 Фінансова допомога для людей з інвалідністю або похилого віку	63
9.3 Субсидія на житло від MOPS/GOPS	65
9.4 Гуманітарна допомога (одяг, продукти харчування) та волонтерська допомога	65

9.5	Психологічна підтримка	65
9.6	Допомога асистента (усного перекладача)	66
9.7	Інша інформація	67
9.8	Допомога для біженців – членів ромської громади	68
10.	Контактні номери телефону до перемиського відділення Об'єднання українців у Польщі (Український дім в Перемишлі)	70
11.	Юридична консультація	72
12.	Церкви. Коротко про основні церкви у Польщі, в українському контексті	74
12.1	Українська греко-католицька церква (Перемисько-Варшавська митрополія)	74
12.2	Місії Православної церкви України (ПЦУ)	74
12.3	Польська автокефальна православна церква	75
12.4	Римо-Католицька церква	75
12.5	Протестантські церкви	76
12.6	Інші церкви	76
13.	Міні-словник назв, абревіатур і т.ін.	78

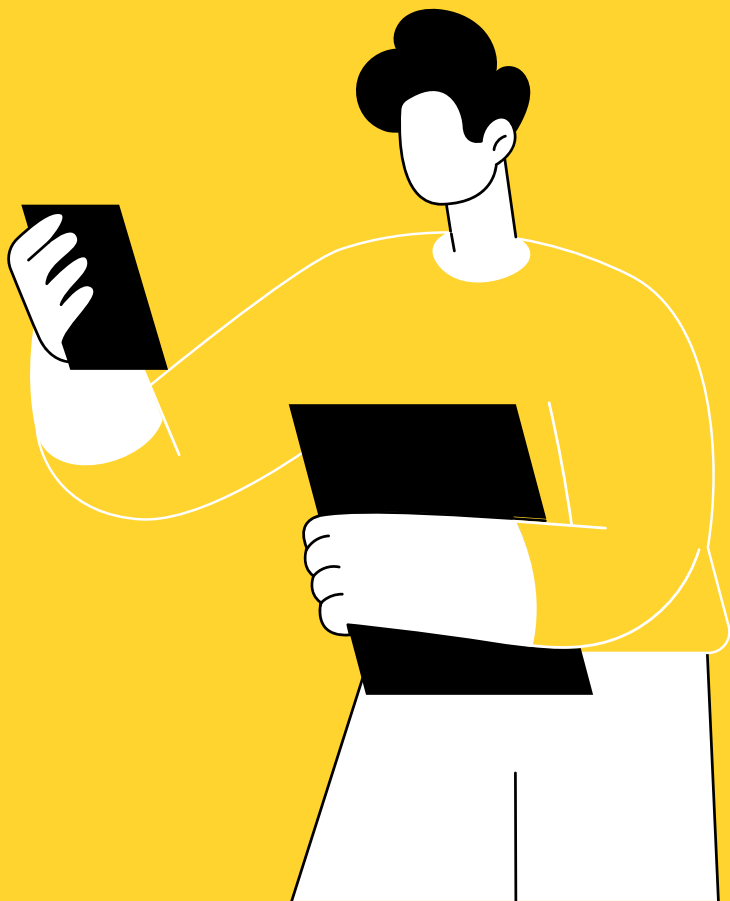
Довідник громадянина України, що користується захистом у Польщі

Цей буклет створено для громадян України, які внаслідок вторгнення РФ були змушені залишити свою державу і опинилися на території Польщі і у Перемишлі зокрема. Наша організація – Об'єднання українців у Польщі, відділення у Перемишлі, якої головний офіс і приміщення знаходяться в Українському домі (вул. Т. Костюшка 5), від початку повномасштабного вторгнення всіляким чином допомагає громадянам України, що шукають прихистку в Польщі, а особливо тим, які обрали наше місто. При опрацюванні даного видання ми використали досвід наших волонтерів і працівників, серед яких багато біженців, що вже тривалий час проживають у Перемишлі. У цьому буклеті стисло порушуємо теми, відповідаємо на питання та розповідаємо як вирішити проблеми, з якими найчастіше стикаються українці у Польщі. Зокрема маємо на увазі тих, які залишилися або планують залишитися у Перемишлі на довгий час.

Головне, що хочемо Вам сказати: пам'ятайте! – Ви не є самі зі своїми проблемами та турботами!

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

1.

**Документи (легалізація
перебування в Польщі)**

1. Документи (легалізація перебування в Польщі)

1.1 Легальне перебування в Польщі – оформлення PESEL “UKR”

Якщо громадяни України (а також визначені законом члени їхніх сімей) легально прибули на територію Республіки Польща в період з 24 лютого 2022 року у зв'язку з бойовими діями та заявили про намір залишитися на території цієї держави, їхнє перебування вважається законним до 30 вересня 2025 року, згідно з правилами тимчасового захисту¹. Для підтвердження тимчасового захисту необхідно оформити номер ПЕСЕЛЬ (PESEL – детальніше дивіться нижче) зі статусом “UKR”. Відповідну заяву слід подати негайно після перетину кордону, у будь-якому місці у Польщі, в установі місцевої адміністрації (міста – Ужонд міста або ж гміни – Ужонд гміни, польською – відповідно: urząd miasta, urząd gminy).

Інформацію де можна подати заяву на оформлення ПЕСЕЛЬ у Перемішлі знайдете нижче.

Громадянин України може легального перебувати у Польщі на принципах тимчасового захисту (тобто на основі статусу “UKR”), за умови відсутності будь-якої іншої підстави для законного перебування на території Польщі, а зокрема:

¹ «Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави»

- посвідки (дозволу) на тимчасове або постійне проживання (т.зв. “виду на проживання” або “карти тимчасового або постійного перебування”, польською: karty pobytu czasowego lub stałego),
- статусу біженця або
- тимчасового захисту в іншій країні ЄС.

Що таке ПЕСЕЛЬ (PESEL)?

Абревіатура ПЕСЕЛЬ (PESEL) розшифровується: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności, тобто українською: Загальна електронна система обліку населення.

Номер ПЕСЕЛЬ аналог українського ідентифікаційного коду, тобто унікальний номер даної особи у названому вище обліку.

Що таке статус “UKR” при ПЕСЕЛЬ (PESEL)?

Статус “UKR” це примітка в польському державному обліку населення, яка підтверджує, що даний громадянин України користується тимчасовим захистом в Польщі, у зв’язку з бойовими діями в Україні.

Статус “UKR” надає право на легальне перебування в Польщі, з можливістю виїхати з країни не більше ніж на 30 днів. Завдяки “UKR” можна також отримувати деякі соціальні виплати, безкоштовно лікуватися у медичних закладах включених до державної системи охорони здоров’я, а також навчатися і працювати.

Будь ласка, зверніть увагу!:

- ПЕСЕЛЬ (PESEL) це ідентифікаційний номер, який надається даній людині раз і назавжди,
- статус “UKR”, це підтвердження тимчасового захисту на території Польщі, дійсний на певний період (поки що до 30.09.2025 р. – станом на 01.10.2024 р).

Де і як оформити ПЕСЕЛЬ (PESEL) зі статусом “UKR”?

Заяву на оформлення ПЕСЕЛЬ (PESEL) зі статусом “UKR” можна подати у будь-якій установі місцевої адміністрації (польською: *urząd miasta, urząd gminy*, вимова: [ужонд міста, ужонд ґміни]). У Перемишлі це:

- Адміністрація міста Перемишля, адреса: пл. Ринок 1; польською: **Urząd Miasta Przemysła**, ul. Rynek 1 (вимова: [Ужонд міста Пшемисля, уліца Ринек єден])
- Адміністрація ґміни Пшемисль, адреса: вул. Бореловського 1; польською: **Urząd Gminy Przemysł**, ul. M. Borelowskiego 1 (вимова: [Ужонд ґміни Пшемсль, уліца Бореловскєґо єден]).

Щоб подати заяву на отримання ПЕСЕЛЬ (PESEL) зі статусом “UKR”, треба:

- кольорову фотографію розміром 35x45 мм (таку, як для паспорту),
- дійсний закордонний паспорт,
- заповнити спеціальний бланк-заяву, яку отримуєте в установі (у ньому все описано українською мовою, проте заповнити треба латинськими літерами, зокрема паспортні дані, згідно з їх транскрипцією у Вашому паспорті.

Після завершення процедури оформлення, Ви отримаєте довідку про надання номеру ПЕСЕЛЬ (PESEL) зі статусом “UKR”. Усе це триває 10 до 20 хвилин, якщо не рахувати часу на оформлення заяви.

Втрата статусу “UKR”

Статус “UKR” буде анульовано, якщо Ви виїдете за кордон Польщі на більше ніж 30 днів, а може трапитися, що і взагалі при перетині кордону на виїзд з Польщі. Іноді він зникає також без причини (без виїзду), тому рекомендуємо принаймні раз на 2 місяці перевіряти чи все гаразд.

Якщо Ви дізнається, що зник Ваш статус “UKR” слід звернутись до будь-якої (не обов’язково там, де Ви оформляли ПЕСЕЛЬ) місцевої адміністрації (міської або гмінної), з заявою про його відновлення.

УВАГА! Від 01-07-2024 року трапляється, що чиновник відмовляє у відновленні статусу “UKR”, якщо визнає, що Ви виїжджаєте з Польщі надто часто, проте таку відмову слід визнати такою, що не має юридичної основи.

Щоб максимально мінімізувати ймовірність втрати статусу “UKR” при виїзді за кордон, слід при поверненні на територію Польщі, під час паспортного контролю показати польським прикордонникам свою електронну довідку в застосунку ДІЯ.ПЛ (diia.pl = [mObywatel](https://mObywatel.pl)). Про цей застосунок детальніше пишемо нижче. Рекомендуємо зробити це без огляду на те, чи польські прикордонники будуть про це просити, чи ні. Варто також сказати їм, що Ви повертаєтесь на територію Польщі у зв’язку з воєнними діями в Україні, щоб продовжити користуватися захистом у Польщі. Прикордонна служба повинна відмітити цей факт у своїй електронній системі як “евакуація у зв’язку з воєнними діями...”. У протилежному випадку Ваш в’їзд може бути сприйнятий і означений як звичайна туристична поїздка, тобто будете позбавлені статусу “UKR”.

Якщо у Вас немає застосунку ДІЯ.ПЛ або ж він чомусь не працює, скажіть прикордонникам чітко, що маєте PESEL і статус “UKR” і що повертаєтесь під захист Республіки Польща у зв’язку з воєнними діями в Україні. Служби на кордоні мають можливість це перевірити і за наявності доброї волі з їхнього боку цього може вистачити.

УВАГА: Статус “UKR” буде анульований також у випадку отримання громадянином України тимчасового захисту (у зв’язку з воєнними діями в Україні), на території іншої ніж Польща держави-члена Європейського союзу.

1.2 Довірений профіль (польською: profil zaufany, вимова: [профіль зауфани])

Це електронний спосіб авторизації особи (“електронний підпис”), завдяки якому зможете передусім користуватися застосунком ДІЯ.ПЛ (diia.pl = mObywatel – детальніше про це нижче), а також багато іншого, наприклад “підписувати” різні документи електронним способом, подавати заяви онлайн до різних установ чи фірм, тощо, без потреби виходити з дому.

Щоб оформити ДОВІРЕНИЙ ПРОФІЛЬ необхідно мати ПЕСЕЛЬ (PESEL), дійсні (діючі): номер телефону (найкраще польський, але може бути і український) та електронну пошту.

УВАГА! Треба мати доступ до СМС і до електронної пошти у момент реєстрації в системі довіреного профілю. Інша ключова справа – номер телефону, який реєструєте, має бути таким, який буде завжди з Вами, тому що на нього надходять СМС-ки з одноразовими кодами, без яких довірений профіль втрачає сенс. Зміна номеру телефону або його втрата означає необхідність оформлення нового довіреного профілю.

Не рекомендуємо реєструвати довіреного профілю зразу при оформленні ПЕСЕЛЬ (PESEL), хоча є така рубрика на бланку-заяві, тому що тоді назву користувача надасть Вам система і ця назва вона буде дуже незручною. Краще зареєструватися на довірений профіль окремо, вже після отримання ПЕСЕЛЬ, бо тоді матимете можливість самостійно встановити назву користувача і пароль. Після реєстрації довіреного профілю онлайн (це дуже просто), треба іти з документом, що підтверджує особу до відповідної установи (це ті установи, які оформляють ПЕСЕЛЬ) і активувати Ваш профіль.

Застосунок ДІЯ.ПЛ (diia.pl = mObywatel)

Застосунок “mObywatel”, який для зручності і кращого розуміння громадянами України отримав у 2022 року другу назву – ДІЯ.ПЛ (diia.pl), це аналог українського додатку ДІЯ. Завдяки ДІЯ.ПЛ маєте у своєму телефоні електронний документ, що підтверджує особу та

водночас Ваш статус “UKR”. ДІЯ.ПЛ має особливо важливе значення при перетині кордону, коли повертатиметеся з поїздки за кордон до Польщі, зокрема з України.

До Дії.ПЛ можна також додати своїх неповнолітніх дітей. Якщо це не вдається, треба звернутись до установи, яка оформляє ПЕСЕЛЬ (будь-якої, не лише там де Вам його оформляли) з оригіналом свідоцтва про народження дитини і присяжним перекладом цього свідоцтва на польську мову та попросити виправити помилку.

1.3 Підтвердження інвалідності

Органом, що визнає інвалідність особи і видає відповідну довідку, є Повітова (Міська) Комісія у справах підтвердження інвалідності (польською: Powiatowy (Miejski) Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności) даного міста чи повіту. Довідку видається за заявою зацікавленої особи, а у випадку дітей – за заявою одного з батьків або опікуна. Щоб мати можливість подавати заяву треба мати ПЕСЕЛЬ (PESEL) зі статусом “UKR”. До заяви слід додати переклад Ваших медичних документів, здійснений присяжним перекладачем та іншу медичну документацію, яку Ви отримали вже в Польщі.

Також слід додати довідку про стан здоров'я від сімейного лікаря (zaświadczenie o stanie zdrowia – вимова: [засвядчене о стане здоров'я]). З усім пакетом документів та заявою на отримання довідки (wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności) потрібно звернутися до місцевої комісії (комітету) у справах підтвердження інвалідності.

Письмове повідомлення про термін засідання комісії Ви повинні отримати впродовж 1 місяця від подання заповненої заяви або 2 місяців, якщо справа складна.

В Перемишлі подати заяву про визнання інвалідності можна за адресою:

- **вул. Ясінського 1** (польською: ulica Jasińskiego 1 – вимова: [уліца Ясінського еден]), **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania**

o Niepełnosprawności Miasta Przemysła i Powiatu Przemyskiego
(вимова:[Повятови Зеспул до Справ Ожеканя о Непелносправношьці Мяста Пшемисьля і Повяту Пшемискеґо])

Якщо Ви в іншому місті, адреса місцевого комітету зі справ інвалідності можна знайти в інтернеті, додавши до назви „Zespół orzekania o niepełnosprawności powiatu» + повіту в якому живете або Вашого населеного пункту.

1.4 Водійські права

Які категорії громадян України повинні замінити водійські посвідчення на польські?

Якщо дивитися практично, необхідність заміни прав стосується тільки українських мігрантів, тобто осіб, що перебувають на території Польщі на інших законних підставах, ніж статус “UKR”. Громадяни України, зі статусом “UKR” можуть користуватися українськими правами принаймні до 30 вересня 2025 року, при чому слід зазначити, що існує теж така інтрпретація законів, що вказує на необхідність заміни прав.

У випадку, якщо таки вирішите замінити водійські права, треба подати заяву до відповідного департаменту адміністрації, за місцем Вашого проживання. Найчастіше назва цього департаменту починається від “Wydział komunikacji...”.

Для заміни водійського посвідчення треба мати:

- закордонний паспорт громадянина України,
- кольорову фотографію 35x45мм,
- заява про обмін водійського посвідчення,
- прописки (польською: meldunek – вимова: [мельдунек]),
- українське посвідчення водія,
- присяжний переклад українського посвідчення водія на польську мову,
- підтвердження оплати за послугу.

В Перемишлі водійське посвідчення можна замінити в Департаменті комунікації, перевезень і доріг:

- **Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg**
(вимова: [видзял комунікації, транспорту і друк]).
вул. Водна 11 (польською: ulica Wodna 11 – вимова: [уліца водна єденасьце]).

1.5 Страхування автомобіля

Пам'ятайте, що автомобіль зареєстрований в Україні, щоб пересуватися дорогами Польщі та ще 49 інших країн світу, обов'язково має мати дійсний поліс страхування цивільної відповідальності – т.зв. “ЗЕЛЕНУ КАРТУ”. Відсутність такого страхування, може закінчитися не лише великим штрафом але і наявністю правових проблем, тому щоб уникнути неприємностей під час подорожі краще заздалегідь оформити зелену карту.

1.6 Шкільний або студентський квиток

Для отримання шкільного квитка слід звертатися до секретаріату (адміністрації) навчального закладу, у якому навчається учень.

Студентський квиток видається деканом ВИШ-у після початку академічного року.

Шкільний, як і студентський квиток надає право на користування пільгами, зокрема: знижки в громадському транспорті, поїздах, метро і т.д.

1.7 Посвідчення особи на повернення в Україну (т.зв. “білий паспорт”)

Цей документ оформляється Консульством України, у разі втрати Вами документів, що підтверджують особу, які надають можливість перетину кордону для повернення до України.

Для оперативного вирішення питання треба звернутися до найближчого відділення поліції, щоб заявити про крадіжку (втрату) документу та отримати довідку про його втрату. Відтак, з цією довідкою, звернутися до консульства України.

Найближчі до Перемишля консульства знаходяться:

- **Генеральне консульство України у Любліні**
ulica 3 Maja 14, 20-078 Lublin,
телефон +48 81 531 88 89,
графік роботи: з пн. по пт. з 8:30-17:30.
- **Генеральне консульство України в Кракові**
ulica Aleja Pułkownika Władysława Beliny-Prażmowskiego 4,
31-514 Kraków;
телефон +48 12 429 60 66,
графік роботи: з пн. по пт. з 8:00-20:00

“Білий паспорт” є дійсним до моменту в’їзду в Україну, але не більше 30 днів від моменту його видачі. Приїхавши в Україну слід оформити звичайний та закордонний паспорти.

1.8 Оформлення опікунства над дитиною

Опікуна неповнолітньої особи обирають передусім з-поміж родичів, які перебувають у Польщі (сестра/брат, бабуся/дідусь, тітка/дядько і т.д.), а якщо такої можливості немає, тоді іншу особу, яка фактично опікується дитиною – тобто, у черговості:

- кровний родич малолітнього,
- родич малолітнього з боку батька чи матері,
- інша особа, яка може гарантувати належне виконання обов’язків опікуна.

Опікуна для неповнолітнього призначає Родинний суд. Подати заявку на опікунство можна як особисто (так найкраще і найшвидше), так і поштою. У Перемишлі можна це зробити за адресою:

- **Районний суд у Перемишлі, департамент у справах родини на малолітніх осіб** (польською: Sąd Rejonowy w Przemyślu, Wydział Rodzinny i Nieletnich – вимова: [Сонд рејонови в Пшемислью, видзял родзінні і нелетніх]) **вул. Конарського 6** (польською: ul. Konarskiego 6 – вимова: [уліца Конарського шесьць])

Для оформлення опікунства треба мати:

- закордонні (біометричні) паспорти,
- номери PESEL,
- Крім того можна долучити до справи згоди батьків (якщо є).

Далі треба заповнити бланк заяви (він є польською та українською мовами), вписавши наступні дані:

- персональні та контактні дані заявника,
- персональні та контактні дані кандидата на тимчасового опікуна (якщо це інша особа ніж заявник),
- дані дитини та її батьків,
- інформація про прибутки, стан здоров'я та судимість кандидата на тимчасового опікуна,
- ступінь споріднення дитини з кандидатом на опікуна або інформація про його відсутність,
- інформація про те, чому батьки не можуть здійснювати опіку.

Заяву можна написати у вільній формі, але у ній слід написати речення “Прошу установити мене тимчасовим опікуном, бо...(вказати причину)”.

Суд розглядає справу невідкладно, не пізніше ніж 3 дні після подання заяви. Відповідь на запит прийде поштою за вказаною в заяві адресою. Термін дії тимчасового опікунства — поки дитина не залишить територію Польщі та не повернеться додому, або поки їй не виповниться 18.

1.9 Реєстрація народження дитини (оформлення набуття громадянства України за народженням)

Для реєстрації дитини (набуття українського громадянства дитиною), що народилася за кордоном, а батьки (один з батьків) якої має українське громадянство треба щоб батьки (один із них) дитини, які на момент народження дитини були громадянами України подали у консульстві України такі документи:

- заяву (клопотання) про оформлення набуття дитиною громадянства України за народженням,
- свідоцтво про народження дитини (польською: *Odpis zupełny aktu urodzenia* – вимова: [одпіс зупелни акту уродзеня]) разом з його офіційним, присяжним перекладом на українську мову,
- закордонний та внутрішній паспорт громадянина України, або інший передбачений законом документ, що підтверджує українське громадянство одного із батьків дитини, на момент її народження.

Зареєструвати новонароджену дитину можна в консульстві, відповідним за місцем Вашого проживання. Округа кожного консульства охоплює кілька воєводств — поцікавтеся, котре “Ваше”, перед тим як податися вирішувати питання і зареєструйтеся на візит.

Після подання заяви консульство перевіряє Вашу справу згідно з законодавством України і приймає рішення про набуття дитиною громадянства України, не пізніше ніж у місячний строк з дня надходження документів. У разі рішення про відмову, заявник отримає письмове повідомлення, не пізніше ніж у тижневий строк з дня його прийняття. Факт реєстрації дитини громадянином України документується відповідною довідкою, яка подається для отримання документів, що підтверджують громадянство України.

В разі необхідності оформлення дитині документів для перетину кордону (закордонного паспорта або ж посвідчення особи на повернення в Україну) необхідно підготувати відповідні пакети документів окремо (дивись вище).

УВАГА! – на візит у консульстві треба зазвичай реєструвати згідно з дійсними на даний момент правилами, описаними на сайтах консульств.

1.10 Переклад документів

Будь-який документ, оригінал якого оформлений іншою мовою ніж польська, необхідно перекласти на польську мову. У більшості випадків, зокрема в державних установах чи в місцевій адміністрації, це мусить бути переклад здійснений присяжним перекладачем. Такий переклад називається польською: TŁUMACZENIE PPRZYSIĘGŁE (вимова: [тлумаченє пшисенґле]). Відповідно присяжний перекладач польською це: TŁUMACZ PRYSIĘGŁY (вимова: [тлумач пшисенґли]).

Якщо Ви хочете (мусите) скористатися послугами присяжного перекладача, варто перевірити чи дійсний його статус “присяжного” на державному сайті Міністерства Юстиції: www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/tlumacze-przysiegli

Стосовно безкоштовного присяжного перекладу в Перемишлі, можна запитати тут:

- **CARITAS Archidiecezji Przemyskiej**
Obrządku Rzymsko-Katolickiego (КАРИТАС)
вул. Піотра Скарґі 6
(польською: ulica Piotra Skargi 6 –
вимова: [уліца Піотра Скарґі шесьць]).
- **Об’єднання українців в Польщі відділення**
у Перемишлі – Український дім
вул. Костюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 –
вимова: [уліца косцюшкі пенць])

1.11 Дозвіл (посвідка) на тимчасове проживання (т.зв. “карта тимчасового перебування”, “вид на проживання”)

Громадянин України, який планує перебувати в Польщі більше 3 місяців, може подати заяву на дозвіл на тимчасове проживання. Такий дозвіл можна отримати на максимум 3 роки. Видається на основі адміністративного рішення і вимагає виконання відповідних вимог. Отримання посвідки на тимчасове проживання позбавляє громадянина України статусу тимчасового захисту (статусу “UKR”).

Залежно від мети перебування громадянина України в Польщі, можна подавати заяву на різні типи дозволів на тимчасове проживання, зокрема: дозвіл на тимчасове проживання та роботу, з метою навчання, з метою ведення бізнесу, для членів сім'ї громадянина Польщі, з метою возз'єднання з сім'єю, з метою виконання сезонних робіт. Документом, що підтверджує законне перебування на підставі дозволу на тимчасове проживання, є довідка на тимчасове проживання (т.зв. карта побиту – karta pobytu). Протягом терміну своєї дії, посвідка на тимчасове проживання дає право перебувати у Польщі без часових обмежень, крім цього є документом, що підтверджує особу та, разом із проїзним документом (=закордонним паспортом), дає право багаторазово перетинати кордон без необхідності отримувати візу.

З 2025 року має почати діяти спрощений порядок отримання дозволу на тимчасове перебування (“карти побиту”) для осіб зі статусом “UKR”, якщо цей статус був дійсним станом на 4 березня 2024 року і буде зберігати свою дійсність на момент подання заяви та ще якщо даний громадянин мав цей статус безперервно не менше 365 днів. Заяву на дозвіл на тимчасове перебування подається у відповідній воеводській адміністрації (Urząd Wojewódzki).

В Перемишлі подати заяву на дозвіл на тимчасове проживання можна за адресою:

- **Delegatura Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Przemyślu, ulica Mickiewicza 10.** (вимова: [Делегатура Подкарпацькеґо Уженду Воевудзкеґо в Пшемисьлю, уліца Міцкевіча джещєньчъ])

1.12 Різниця між ПЕСЕЛЬ зі статусом “UKR” і довідкою на тимчасове проживання

- **Формальні різниці:**
 - Дозвіл на проживання (“карта побиту”) оформляється на підставі адміністративного рішення, у визначених випадках,
 - ПЕСЕЛЬ “UKR” це статус, що підтверджує тимчасовий захист. Громадянин України має на нього право і він надається йому автоматично, якщо прибув на територію Польщі легально 24 лютого 2022 року або після цієї дати, у зв’язку з воєнними діями в Україні.
- **Пільги і привілеї:**
 - ПЕСЕЛЬ “UKR” надає більше пільг, отже слід враховувати, що отримавши “карту побиту” дана особа їх втрачає, а крім цього позбувається захисту як біженець та можливості використання інших переваг, що їх надає закон про спеціальний статус громадян України у Польщі.
- **Термін дії:**
 - дозволу на проживання (“карти побиту”) – від 3-х місяців до 3-років,
 - статусу “UKR” – на визначений законом термін. На даний момент – до 30.09.2025 року, з можливим його продовженням черговим законом (це мало вже місце декілька разів).
- **Оплати:**
 - За оформлення “карти побиту” треба сплатити збір, тоді як будь-які оплати за ПЕСЕЛЬ “UKR”, довірений профіль, і т.п, оплати відсутні.
- **Статус “UKR” можна втратити виїхавши з Польщі більше, ніж на 30 днів.**
 - Втратити “карту побиту” можливо лише у випадку, коли офіційно буде скасоване адміністративне рішення про надання дозволу. Підстави можуть бути різними, однак найбільш поширена – коли перестали існувати причини, для яких іноземець отримав даний дозвіл.

- За наявності застосунку ДІЯ.ПЛ (mObywatel) людина зі статусом “UKR” може виїжджати з території Польщі (навіть на територію інших країн Шенгенської зони) одноразово не більше ніж на 30 днів, зменшуючи ризик втрати статусу “UKR”. “Карта побиту” дає можливість пересуватися по країнах Шенгенської зони та перебувати в них терміном 90 днів впродовж 180 днів із дійсним закордонним паспортом.

1.13 Оформлення ФОП

Зареєструватися як “Фізична особа підприємець”, з метою легально вести свій бізнес, громадяни України зі статусом “UKR” можуть на таких самих засадах та умовах як і громадяни Польщі. Спочатку необхідно зареєструватись в Центральному реєстрі та інформації про господарську діяльність – CEIDG (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej).

УВАГА!: треба мати прописку на території Польщі, закордонний паспорт та ПЕСЕЛЬ зі статусом “UKR”.

В Перемишлі свій бізнес можна легально зареєструвати за адресою:

- **Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, ul. Ratuszowa 1** (вимова: [Видзял Розвою, Інвестиції і Фондуши Зевнетчних]) вимова: [уліца ратушова еден]).

1.14 Доступ до міжнародного захисту (польською: **ochrona międzynarodowa** – вимова: [охрона медзинародова])

Іноземець отримує міжнародний захист у формі статусу біженця (польською: status uchodźcy – вимова: [статус уходзьци] або додаткового захисту (польською: ochrona uzupełniająca – вимова: [охрона узупелняйоца]), якщо йому загрожує переслідування або реальна небезпека втрати життя чи здоров'я в країні походження. Відповідно до міжнародного та польського законодавства, для того, щоб бути

визнаним біженцем і отримати міжнародний захист людина має відповідати певним критеріям. Заява про надання міжнародного захисту подається через польську прикордонну службу, а розглядає її Управління у справах іноземців. Міжнародний захист дозволяє людині залишатися в Польщі і не повертатися до країни, у якій їй загрожує переслідування чи небезпека.

У випадку громадян України, набагато кориснішим варіантом є мати статус “UKR” оскільки він надає набагато більше прав та привілеїв, ніж “міжнародний захист”.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

2.

Безпека, екстрені служби

2. Безпека, екстрені служби

2.1 Екстрені служби

Єдиний номер служби екстреної допомоги, який дійсний на всій території Євросоюзу – 112

Можна також дзвонити безпосередньо до відповідних служб:

- Поліція – тел.: **997**,
адреса відділу поліції в Перемишлі – ul. Bohaterów Getta 1
(вимова: [уліца Богатерув Гетта єден]).
- Швидка медична допомога – тел.: **999**,
- Пожежна служба – тел.: **998**.

В Польщі швидка медична допомога приїжджає лише у випадку дуже тяжких захворювань і може відмовити у приїзді, якщо визнає, що даний виклик не є виправданим. Тому іноді треба їхати до пункту швидкої допомоги, тобто на т.зв. СОР (SOR – Szpitalny Oddział Ratunkowy – Лікарняне відділення невідкладної допомоги).

В Перемишлі СОР (вимова: [СОР]) знаходиться за адресою:

- **ul. Monte Cassino 18 – Wojewódzki Szpital im. św. Ojca Pio**,
(вимова: [уліца Монте Кассіно осемнашьче – Воевудзкі Шпі-
таль ім. шьв. Ойца Піо])
тел. +48 16 677 50 00.

Викликати швидку і їхати до пункту швидкої невідкладної медичної допомоги слід лише в разі прямої загрози життю.

Випадки коли не варто викликати швидкої медичної допомоги:

- при захворюваннях і нещасних випадках, які не пов'язані з загрозою здоров'ю та життю;
- якщо потрібен лише рецепт на ліки;
- якщо потрібне направлення до спеціаліста, додаткові аналізи або консультація спеціаліста.

2.2 Організації, які займаються жіночими правами

- **Фундація «Feminoteka»:**
 - Інфолінія українською мовою: +48 888 88 79 88 працює з понеділка по п'ятницю з 14:00 до 17:00.
 - Польськомовна інфолінія: +48 888 88 33 88, працює з понеділка по п'ятницю з 11.00 до 19.00.
 - Можна також надіслати електронний лист на romos@feminoteka.pl, зокрема й англійською мовою. Також, поза робочим часом інфолінії, можна контактувати за допомогою спеціального додатку [avonalert.pl](https://www.avonalert.pl).
 - Фундація розробила карту місць допомоги для жінок у цілій Польщі, доступну на сайті [feminoteka.pl](https://www.feminoteka.pl) за запитом у пошуку: [mapa miejsc pomocy dla kobiet doświadczających przemocu](https://www.feminoteka.pl/romos) (карта для жінок, які пережили насилля).
- **Національна служба з надзвичайних ситуацій для жертв насильства в сім'ї «Блакитна лінія».** Інфолінія +48 800 120 002 працює цілодобово та без вихідних – дзвінок безкоштовний. Також можна надіслати електронне повідомлення на адресу: blukalinia@niebieskalinia.info.
- **Фонд «Centrum praw kobiet»:** інфолінія українською мовою +48 800 107 777. За цим номером працює телефон довіри по вівторках з 10.00 до 14.00 та четвергах з 14.00 до 18.00.

Фонд «Feminoteka» відповідає одразу на телефонні дзвінки. З фондом «Centrum praw kobiet» і з Національною службою – краще зв'язуватись через електронну пошту.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

3.

Житло

3. Житло

3.1 Тимчасове житло – нічліг (до 48 годин)

Громадяни України мають можливість у Перемишлі скористатися безкоштовним житлом / нічлігом /. Про таку потребу слід заявити у реєстраційному пункті нашої організації, який працює цілодобово 7 днів на тиждень в холі перемиського залізничного вокзалу (навпроти кас). Наші консультанти, після проведення розмови, направлять особу (сім'ю), яка цього потребує на нічліг до нашого пункту (шелтера), який знаходиться 500 м від вокзалу, або до іншого, якщо там не буде місця. У цьому пункті забезпечуємо нічліг в 2 загальних, 22-місних залах, на двоповерхових ліжках, доступ до туалетів, санвузлів, цілодобове харчування, а також консультацію з лікарем та психологом під час їхніх щоденних чергувань (крім вихідних). У даному шелтері можна перебувати до 48 годин. Якщо виникне потреба продовжити перебування – наш консультант докладе зусиль, щоб допомогти Вам знайти інше місце – треба лише заявити про таку потребу працівникам пункту.

3.2 Середньострокове житло / нічліги (до 30 днів)

В деяких випадках, після проведення нашим консультантом інтерв'ю, особи (сім'я), які цього потребують, можуть бути направлені на короткострокове проживання у іншому пункті (шелтері). Там забезпечуємо нічліг в кімнатах 4, 6, 8-місних, з доступом до загальних туалетів, санвузлів та обладнаної усім необхідним кухні, пральні,

тощо. Забезпечуємо продуктами, проте кожна особа (сім'я) готує їсти самостійно, прибирає кімнату, у якій живе, а також загальні площі, за складеним в узгодженні з мешканцями графіком. В даному пункті можна проживати до 30 днів, після підписання відповідного договору про надання безкоштовного житла.

3.3 Довгострокове житло

З огляду на те, що Перемишль це невелике місто, а також на специфіку його економіки і історичні обумовлення, знайти у ньому постійне житло доволі складно. Тому для постійного проживання легше знайти місце у інших частинах Польщі. Можете у цьому питанні розраховувати на допомогу консультантів нашої організації.

Вони чергують щоденно в Українському домі:

- бюро КОПОС (консультант з побутових справ) Об'єднання українців у Польщі, відділення у Перемишлі; вул. Костюшка 5, польською: ul. Kościuszki 5 (вимова: [уліца косьцюшкі п'єнць]), графік роботи: у робочі дні з 08:00 по 16:00 тел.: +48 534 955 249 (УВАГА!: складно додзвонитися, з огляду на велику кількість дзвінків).

3.4 Загальна інформація про умови проживання у Польщі

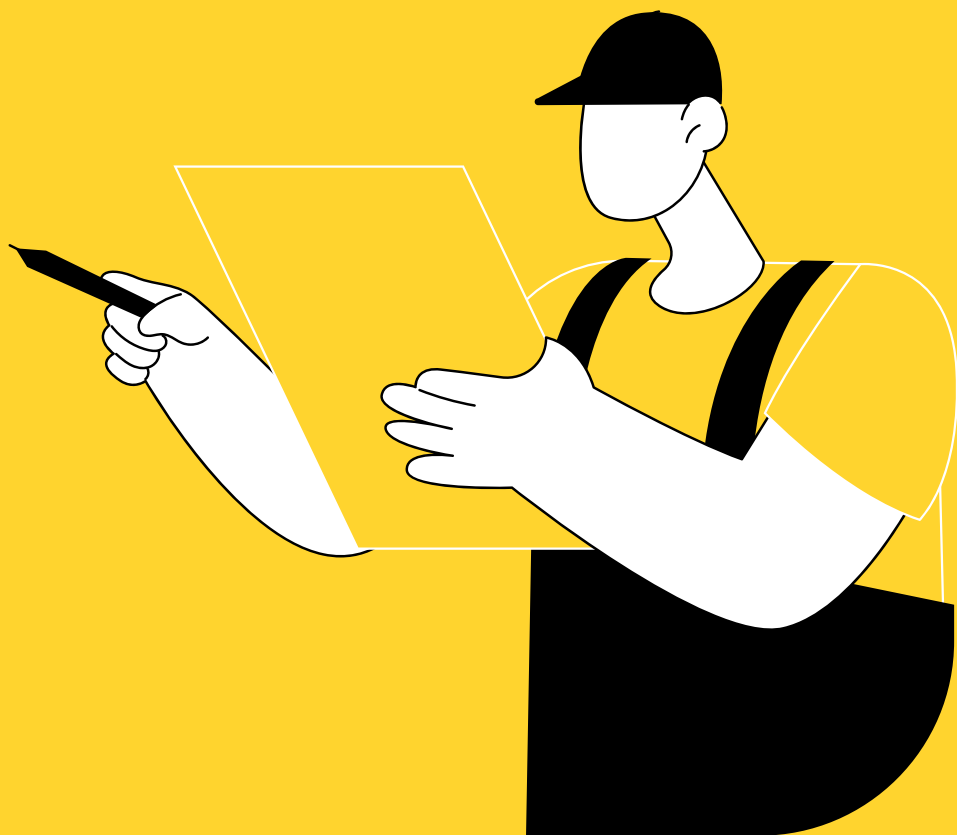
Кожен громадянин України, який приїхав до Польщі в період з 24 лютого 2022 року має статус "UKR", має право на безкоштовне проживання та харчування в центрах колективного проживання, протягом 120 днів з дати першого після 24.02.2024 року перетину кордону. Список таких місць колективного проживання (гуртожитків) для Підкарпатського воєводства знаходиться в реєстраційному пункті на залізничному вокзалі (навпроти кас). Слід зазначити, що в нашому воєводстві таких місць відносно небагато, оскільки прикордонні регіони від самого початку повномасштабної війни мали бути транзитними, за визначенням.

Після 120 днів громадянин України може проживати у даних центрах за умови часткової оплати (від 50% до 70% ставки визначеної державою).

Житло для оренди можна знайти на польських порталах пошуку житла. Там багато оголошень – як на комерційних засадах, так і безкоштовних, при чому відповідаючи на такі оголошення слід зберігати особливу обережність і скептицизм – шахраї не сплять.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

4.

Робота (пошук роботи в Польщі)

4. Робота (пошук роботи в Польщі)

Статус “UKR” при ПЕСЕЛЬ дає можливість офіційного працевлаштування без потреби оформлення додаткового дозволу на роботу.

З питань пошуку роботи можна звернутись до державної служби зайнятості, хоча це зазвичай мало ефективно, або шукати роботу самостійно на онлайн порталах, агенціях, чи у брокерів, які займаються посередництвом між роботодавцями і потенційними працівниками.

Якщо звернетесь до служби зайнятості, її працівник проведе з Вами розмову, щоб визначити Вашу професійну ситуацію та потреби і зареєструє у базі даних. На таку розмову варто принести документи, що стосуються Вашої професійної діяльності, кваліфікації, тощо.

Щоб влаштуватися на роботу, роботодавець зазвичай вимагає резюме (т.зв.: CV вимова: [Сі. Ві.]) потенційного працівника польською мовою, тому варто собі його заздалегідь підготувати, зберегти у форматі PDF, а також роздрукувати і носити з собою кілька екземплярів.

Повітовий центр зайнятості (PUP = Powiatowy Urząd Pracy – вимова: [ПУП – пов’ятови ужднд праці]) в Перемишлі знаходиться за адресою: ul. Katedralna 5 (вимова: [уліца катедральна п’єнць]), телефон: (+48) 16 678-59-80.

Отримати консультацію щодо пошуку роботи можна у наших консультантів в Українському домі, з 10:00 по 16:00 (вул. Костюшка 5, польською: ul. Kościuszki 5 (вимова: [уліца косьцюшкі п’єнць]), тел.:

+ 48 730 188 650 (УВАГА!: складно додзвонитися, з огляду на велику кількість дзвінків).

УВАГА! Коли шукатимете роботу самостійно, Ви повинні бути особливо обачними і обережними, щоб не потрапити до шахраїв чи, ще гірше, до злочинних організацій, які займаються торгівлею людьми. Найкраще звертатися до агенцій, які підшуковуючи для Вас вакансії, залишаться учасниками процесу і допоможуть Вам у можливих труднощах.

Пам'ятайте також, що у Польщі за пошук працівників платить роботодавець! Ніхто не повинен вимагати оплати чи комісії від людини, яка шукає роботи – потенційного працівника.

Громадянин України, який легально перебуває на території Польщі (у т.ч. на основі статусу "UKR") може зареєструватися і бути визнаним безробітною особою. Має також право на виплату допомоги для безробітних, виконавши усі необхідні для цього передумови, на тих самих засадах, що громадяни Польщі.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

5.

Пенсія

5. Пенсія

Пенсію від Польської держави, може отримати лише особа, яка була працевлаштована у цій країні і роботодавець сплачував від її зарплати відповідні внески до пенсійного фонду. Громадяни України можуть отримувати пенсію одночасно від Польщі і від України – відповідно до періоду, який пропрацювали і загальних правил її нарахування. Якщо особа, яка отримує польську пенсію за віком чи інвалідністю, оплачувану польським Закладом соціального страхування (ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych) - вимова: [ЗУС - Заклад Убезпечень Сполечних]) на рахунок в українському банку, не може отримати своїх грошей в Україні з приводу війни, вона може подати запит до ZUS про перерахування пенсії на рахунок у Польщі або в іншій країні, де вона зараз проживає.

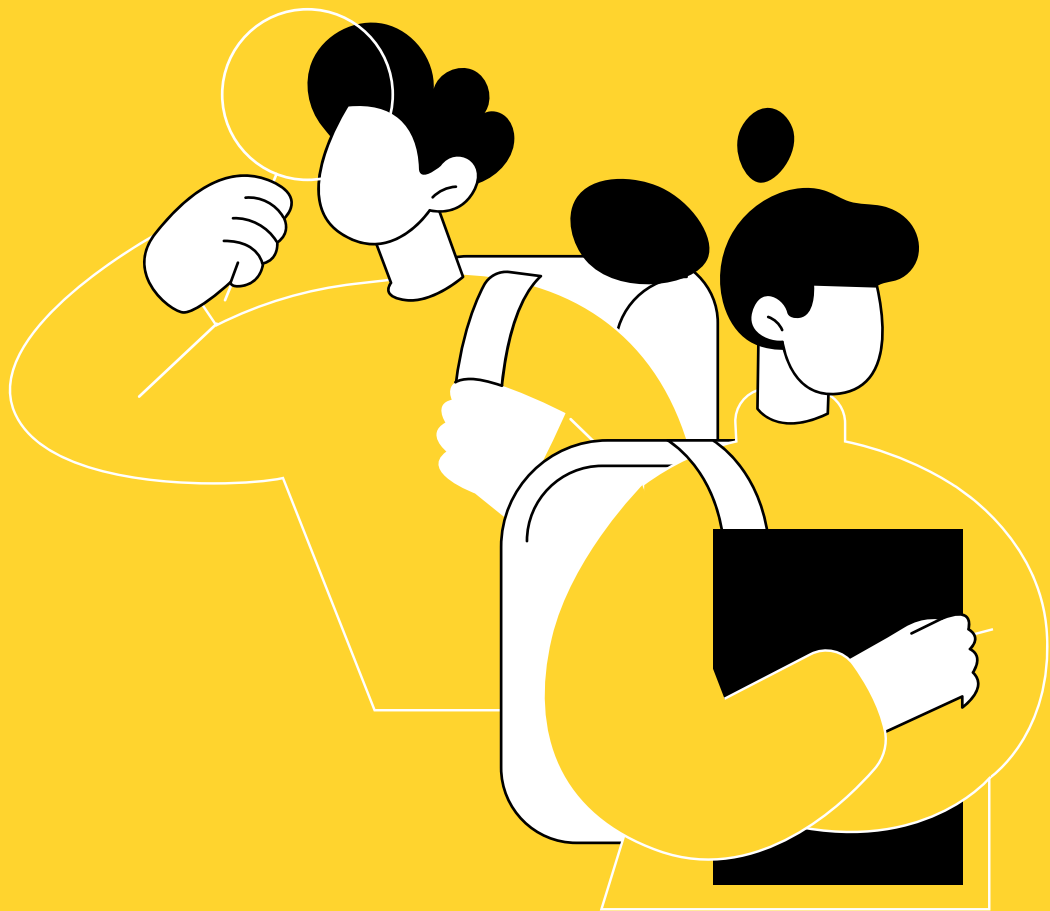
Українські біженці, які перебувають в Польщі можуть отримати пенсію за допомогою міжнародних поштових переказів АТ «Укрпошта». Надалі ця можливість з'явиться і у біженців в інших країнах.

Щоб отримувати пенсію чи грошову допомогу міжнародним пенсійним переказом на рахунок одержувача, необхідно подати заяву до АТ «Укрпошти», заповнивши електронну форму на сайті цієї установи. Після обробки заяви, міжнародний поштовий переказ буде доставлений отримувачу у наступному місяці (тобто у тому, який настає після, цього, в якому була надіслана заява). Переказ буде надісланий на вказану адресу тимчасового перебування за кордоном.

Варто пам'ятати, що процес оформлення польської пенсії та переводу української пенсії у Польщу, може займати багато часу, з огляду на бюрократичні вимоги.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

6.

**Освіта і навчання
(ясла, садки, школи,
вищі навчальні заклади)**

6. Освіта і навчання (ясла, садки, школи, вищі навчальні заклади)

6.1 Ясла (польською: żłobek – вимова: [жлобек])

Щоб записати дитину в державні ясла, зателефонуйте до найближчих закладів і запитайте, чи є вільні місця. Далі слід йти до закладу з документом, що посвідчує особу, і записати дитину.

У Польщі з 1.10.2024 діє програма соціальних виплат “Активні батьки” (дивіться детальніше у розділі Допомога і підтримка).

Ясла в Перемишлі:

- **Żłobek Mali Odkrywcy**
ul. Juliusza Słowackiego, 37-700 Przemyśl
тел. +48 663 061 285
- **Żłobek Kraina Maluszka**
ul. Kazimierza Opalińskiego 9, 37-700 Przemyśl
тел. +48 883 633 030
- **Żłobek Ramtamtam**
ul. Karola Szymanowskiego 1, 37-700 Przemyśl
тел. +48 570 347 299
- **Akademia Malucha Przedszkole i żłobek**
ul. Plac Czackiego 2, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 675 17 46

- **Żłobek Promocje**
ul. Elżbiety Drużbackiej 2, Żwirki Wigury 7, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 03 50

6.2 Дитячий садочок (польською: przedszkole – вимова: [пшедшколє])

Діти громадян України, які легально перебувають у Польщі, мають право бути зарахованими до дитсадків – рішення про це приймає директор закладу. Якщо в найближчому садочку немає вільних місць, зверніться до міської або ж гмінної адміністрації (Urząd miasta, Urząd gminy; вимова: [ужонд міста, ужонд гміни]), яка має вказати відповідний садок.

Діти віком від 3 до 6 років, які не мають польського громадянства, мають право на дошкільну опіку. Діти віком від 3 до 5 років мають право на дошкільну освіту в дитячому садку або у відділенні дитячого садка початкової школи.

Діти у віці 6 років зобов'язані проходити річну дошкільну підготовку в дитячому садку або вже у початковій школі (т.зв. “нульовий клас”, “зеровий класі”, “зерувка”).

Дитячі садочки у Перемишлі:

- **Przedszkole Nr 9 im. Czytelników Życia Przemyskiego (!)**
при якому створено групу для українських дітей,
з україномовними опікунами;
ul. Słowackiego 34, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 57 96
- **Przedszkole Nr 2**
ul. Głowackiego 17, 37-700 Przemyśl
тел. + 48 16 678 64 07
- **Przedszkole Nr 3**
ul. Barska 10, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 04 51

- **Przedszkole Nr 4 «Zielony Zakątek»**
ul. Szymanowskiego 4, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 33 97
- **Przedszkole Nr 7**
ul. 22 Stycznia 11, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 85 82
- **Przedszkole Nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi**
ul. Wybrzeże Ojca Św. Jana Pawła II 68, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 733 50 15
- **Przedszkole Nr 12 im. 5 Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu**
ul. Grunwaldzka 81, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 06 54
- **Przedszkole Nr 13**
ul. Kopernika 14, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 26 35
- **Przedszkole Nr 14 im. Czytelników Życia Przemyskiego**
ul. Borelowskiego 9, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 81 85
- **Przedszkole Nr 16**
ul. Prądyńskiego 47, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 15 69
- **Przedszkole Nr 19**
ul. Ofiar Katynia 4a, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 00 87
- **Przedszkole Nr 20**
ul. Słowackiego 102, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 21 82

Приватні садочки:

- **Прywatne «Тęczowe Przedszkole»**
ul. Wyb. Ojca Św. Jana Pawła II 70, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 26 52
- **Przedszkole Niepubliczne «Małe Betlejem» Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Przemyskiej**
ul. Gen. Sikorskiego 9a, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 679 90 65
- **Niepubliczne Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służ. NMP NP. im. Bł. Edmunda Bojanowskiego**
ul. Kapitulna 7, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 43 55
- **Niepubliczne Przedszkole Językowe «Promyczek»**
ul. Drużbackiej 2, 37-700 Przemyśl
dodatkowe miejsce prowadzenia zajęć:
ul. Żwirki i Wigury 7, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 03 50
- **Niepubliczne Przedszkole «Omnibusek»**
ul. Jasińskiego 2, 37-700 Przemyśl
тел. +48 783 140 227
- **Centrum Edukacji „BAZA” Niepubliczna Przedszkole Edukacyjne „Kraina Odkrywców”**
ul. Plac T. Czackiego 2, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 00 76
- **„Słoneczna Kraina” Prywatne Przedszkole**
ul. 3-go Maja 23, 37-700 Przemyśl
тел. +48 729 96 71 52
- **Przedszkole Niepubliczne «Mały Nazaret» Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Przemyskiej**
ul. Zygmunta Krasińskiego 24, 37-700 Przemyśl
тел. +48 531 94 56 08

- **Niepubliczne Przedszkole „JAGÓDKA”**
ul. Lwowska 70, 37-700 Przemyśl
тел. +48 505 98 50 85
- **Niepubliczne Przedszkole KAMON w Przemyślu**
ul. 3-go Maja 38, 37-700 Przemyśl
тел. +48 790 299 811
- **Niepubliczne Przedszkole Specjalne «Nad Jaworem»**
ul. Sobótki 23, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 58 30
- **Przedszkole Edukacyjne «Tajemniczy ogród»**
ul. Kopernika 9, 37-700 Przemyśl
тел. +48 22 457 30 95
- **Prywatne Przedszkole im. Marii Montessori mgr Ewy Połeć**
ul. Żołnierzy I Armii WP 1/22, 37-700 Przemyśl
(відділ кадрів і бухгалтерія: tel. +48 16 650 51 41)
додаткове місце для проведення занять:
ul. Książąt Lubomirskich 2 | tel. +48 16 735 53 91

6.3 Школа (польською: szkoła – вимова: [школа])

Діти зі статусом “UKR” можуть навчатися у польських державних школах безкоштовно. Якщо у батьків немає шкільної документації, достатньо задекларувати загальну кількість років навчання та вказати заклад, у якому навчалася дитина.

Щоб зарахувати дитину – зверніться до обраного закладу та подайте заявку і чекайте на рішення директора. Якщо у даній школі немає вільних місць, зверніться до адміністрації міста чи гміни (urząd miasta, urząd gminy), яка вкаже де можна їх знайти. Для учнів з України, школа зазвичай організовує додаткові безкоштовні уроки польської мови.

Державні школи:

- **Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Markiana Szaszkewicza w Przemyślu**

(Комплекс загальноосвітніх шкіл №2 ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі (т.зв. “українська школа у Перемишлі”, “Шашкевичівка”).

Це найкращий варіант для навчання українських дітей. До комплексу входить нульовий клас, початкова школа та ліцей, тобто можуть тут навчатися діти та молодь віком від 6 до 18 років. Це школа з древніми традиціями, заснована ще у 1911 році для місцевої української громади, яка на той час складала більше 30% мешканців Перемишля. Крім реалізації польської навчальної програми, школа пропонує уроки української мови, історії та географії України, організовує позаурочні заняття – художні, танцювальні, тощо, на яких діти ознайомлюються з українськими традиціями, народним співом, і т.ін. У школі плавають і підтримують українську і польську культури, дбають про духовний розвиток дітей. Вчителі володіють українською і польською мовами.

“Шашкевичівка” знаходиться за адресою:

ul. Smolki 10, тел.: +48 16 678 53 476, szazsk.przemysl.edu.pl

Якщо вам не вдалося записати дитину до цієї школи, переживати не варто: практично усі школи Перемишля приймають українських дітей, підтримуючи їх додатковими уроками польської мови.

- **Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Markiana Szaszkewicza w Przemyślu**

ul. Smolki 10, 37-700 Przemyśl

tel.: +48 16 678 53 47

- **Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu**

ul. Sienkiewicza 3, 37-700 Przemyśl

тел. +48 16 678 91 51

- **Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Ks. J.Twardowskiego w Przemyślu**
ul. Św. Jana 10, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 23 06
- **Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Bohaterów Września w Przemyślu**
ul. Konarskiego 7, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 21 24
- **Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Ojca Świętego
ana Pawła II w Przemyślu**
ul. Gen. M. Boruty – Spiechowicza 1, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 677 95 00
- **Szkoła Podstawowa Nr 7 Specjalna w Specjalnym Ośrodku
Szkolno-Wychowawczym Nr 1 im. Marii Grzegorzewskiej**
ul. M Kopernika 14, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 31 20
- **Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Henryka Jordana w Przemyślu**
ul. Władycze 5, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 36 15
- **Szkoła Podstawowa Nr 12 Specjalna w Specjalnym Ośrodku
Szkolno-Wychowawczym Nr 2 im. dr Janusza Korczaka**
ul. Czarnieckiego 27, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 676 04 00
- **Szkoła Podstawowa Nr 14 im. Zjednoczonej
Europy w Przemyślu**
ul. Borelowskiego 12
тел. +48 16 670 72 70
- **Szkoła Podstawowa Nr 15 im. Adama Mickiewicza w Przemyślu**
ul. W. Pola 5, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 55 76
- **Szkoła Podstawowa Nr 16 z Oddziałami Integracyjnymi
im. Orłąt Lwowskich w Przemyślu**
ul. Grunwaldzka 81, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 29 15

Приватні початкові школи:

- **Niepubliczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. H. Modrzejewskiej**
ul. Plac Czackiego 2, 37-700 Przemyśl
тел. +48 795 231 95 92
- **Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Isaaca Newtona w Przemyślu**
ul. Piotra Skargi 7/1, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 670 54 20
- **Niepubliczna Szkoła Podstawowa nr 2 “Kamon” w Przemyślu**
ul. 3-go Maja 38, 37-700 Przemyśl
тел. +48 790 299 818
- **Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Absolwentów ILO w Przemyślu**
ul. Dworskiego 25, 37-700 Przemyśl
тел. + 48 696 650 964

6.4 Технікум або ліцей – тобто середня школа (навчання після початкової школи)

Навчання в технікумі триває 5 років, в ліцеях – 4 роки і дає можливість здобути середню освіту та приступити до “іспиту зрілості”, тобто т.зв. “матури”. Успішне складення матури дає можливість вступити до вищого навчального закладу.

Різниця між цими двома видами шкіл полягає у тому, що технікум дає можливість отримати професію, тоді як основне завдання ліцею – підготувати молодь до навчання у вищому навчальному закладі.

Технікуми мають професійні дисципліни, щорічні стажування та практики, тоді як ліцей лише загальноосвітні предмети.

Для вступу в технікум або ліцей достатньо пред’явити свідоцтво про базову освіту та знати польську мову на комунікативному рівні. Немає вступних іспитів чи ЗНО (за винятком художніх, музичних та англomовних цього типу закладів освіти).

Технікуми і ліцеї Перемишля:

Державні:

- **Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Markiana Szaszkewicza w Przemyślu**
(Комплекс загальноосвітніх шкіл №2 ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі)
ul. Smolki 10, тел.: +48 16 678 53 47
(опис – дивись вище)
- **I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu**
ul. Słowackiego 21, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 676 95 70 fax. 16 676 95 72
lo1@um.przemysl.pl | www.slowak.edu.pl
- **II Liceum Ogólnokształcące im. prof. Kazimierza Morawskiego w Przemyślu**
ul. Biskupa Jakuba Glazera 44, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 679 96 75
lo2@um.przemysl.pl | www.lo2przemysl.edu.pl
- **Zespół Szkół Elektronicznych i Ogólnokształcących im. prof. Janusza Groszkowskiego w Przemyślu**
ul. Kilińskiego 10, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 30 01
zseio@um.przemysl.pl | www.zseio.net.pl
- **Zespół Szkół Usługowo-Hotelarskich i Gastronomicznych w Przemyślu**
ul. Bakończycka 11, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 84 86
zsu-hig@um.przemysl.pl | www.zsu-hig.edu.pl

- **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 w Przemyślu**
ul. Dworskiego 99, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 51 74 | ckziu1@um.przemysl.pl
- **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2 w Przemyślu**
ul. hm. Izydory Kossowskiej 1, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 678 33 02 | ckziu2@um.przemysl.pl

Приватні:

- **Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Przemyślu**
ul. Plac Czackiego 2, 37-700 Przemyśl.
тел. +48 16 676 00 76
- **Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Przemyślu**
ul. Glazera 44, 37-700 Przemyśl
тел. 508 180 968
- **Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych “PARTNER” w Przemyślu**
ul. Kamienny Most 6, 37-700 Przemyśl
тел. +48 16 676 00 77
- **Liceum Ogólnokształcące SINUS w Przemyślu**
ul. Kościuszki 2/208 (sekretariat), 37-700 Przemyśl
тел. +48 791 545 333

6.5 Поліцейська школа

Поліцейська школа – це навчальний заклад не тільки для молоді, але й для дорослих, для отримання конкретної професії після закінчення ліцею. Більшість таких шкіл є безкоштовними. Поліцейські школи переважно готують фахівців технічної сектору або сфери послуг, навчають спеціалістів яких бракує на ринку праці.

Вступ до поліцейської школи можливий два рази на рік – навесні і восени. Із документів потрібна копія закордонного паспорту, PESEL зі статусом “UKR” (або дійсна “карта побиту” - karta pobytu), атестат про закінчення середньої загальноосвітньої школи або диплом про закінчення технікуму.

Поліцейські школи у Перемишлі:

- **Szkoła Policealna. Elitarne Studium Służb Ochrony «Delta» w Przemyślu**
ul. Waleriana Łukasińskiego 20, 37-700 Przemyśl
тел. +48 42 636 28 00
- **Medyczna Szkoła Policealna**
ul. Juliusza Słowackiego 85, 37-700 Przemyśl
+48 16 678 39 55
- **Szkoła Policealna Specjalna Nr 3**
ul. Kapitulna 6, 37-700 Przemyśl
+48 16 678 30 94
- **Meridum Niepubliczne policealne zaoczne studium**
ul. Aleksandra Dworskiego 25, 37-700 Przemyśl
+48 16 670 51 31
- **Policealne Studium Technik Budownictwa**
ul. Katedralna 5, 37-700 Przemyśl
+48 16 676 00 76
- **Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 2**
ul. hm. Izydory Kossowskiej 1, 37-700 Przemyśl
+48 16 678 33 02
- **Partner s.c. Centrum edukacji**
ul. Kamienny Most 6, 37-700 Przemyśl
+48 16 676 00 77

- **Policealna Szkoła Detektywów i Pracowników Ochrony w Przemysłu**
ul. Glazera 44, 37-700 Przemyśl
тел. +48 76 832 24 42, +48 853 28 48
- **Policealna Szkoła SINUS w Przemysłu**
ul. Kościuszki 2/208 (sekretariat), 37-700 Przemyśl
тел. (+48) 791 545 333

6.6 Вищі навчальні заклади

Українські абітурієнти, які переїхали до Польщі після 24 лютого 2022 року, можуть вступати на загальних підставах (після складення державних вступних іспитів), якщо вони отримали ідентифікаційний номер PESEL зі статусом “UKR” та володіють польською або англійською мовою.

Вищі навчальні заклади в Перемишлі:

- **Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Przemysłu**
ul. Książąt Lubomirskich 6, 37-700 Przemyśl
+48 16 735 51 00 | pansp.pl

В Університеті можна навчатись за напрямками:

- Гуманітарні науки: історія (бакалавр), англійська філологія (бакалавр);
- Художні: дизайн інтер'єру (бакалавр), графічний дизайн (бакалавр та магістр);
- Соціальні: міжнародні відносини (ступінь бакалавра), транскордонна безпека (ступінь бакалавра), безпека та транскордонні відносини (ступінь магістра);
- Інженерія: ІТ у бізнесі, мехатроніка, харчова безпека та виробництво, транспортна та логістична інженерія, інтелектуальні технології (магістратура).
- Медичні: сестринська справа (бакалавр та магістр).

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

7.

**Здоров'я
(лікарні і лікарі)**

7. Здоров'я (лікарні і лікарі)

Статус “UKR” надає громадянам України право безоплатно користуватися медичними послугами, в рамках публічної системи охорони здоров'я, на рівні із громадянами Польщі, за винятком санаторно-курортного лікування, санаторно-курортної реабілітації, а також призначення лікарських засобів, що видаються пільговикам, в рамках державної системи охорони здоров'я.

7.1 Декларація до сімейного лікаря

Декларацію, якою обираєте свого сімейного лікаря, можна підписати в вибраній поліклініці (амбулаторії), за умови, що там ще є вільні місця для нових пацієнтів, а також онлайн, за допомогою облікового запису пацієнта – ІКР (Internetowe Konto Pacjenta), залогінувавшись за допомогою довіреного профілю. Обліковий запис пацієнта (ІКР) – це безкоштовний портал Міністерства охорони здоров'я (сайт: www.pacjent.gov.pl), який надає доступ до таких послуг, як наприклад електронних рецептів, електронних направлень, і т.ін.

Поліклініки Перемишля:

- **CENTRUM MEDYCZNE RODZINNA**
Poradnia Lekarza POZ
ul. Adama Mickiewicza 30, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 660 775 588

- **Centrum Medyczne Vita-Almed**
Przychodnia/Gabinet Lekarza POZ
ul. Juliusza Słowackiego 30, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 785 880
- **«Danmed» Spółka Cywilna**
Poradnia (gabinet) Lekarza POZ
ul. Bohaterów Getta 1, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 782 433
- **NZOZ ANDRAMED Aleksandra Cikuj**
(лікар розмовляє українською)
Poradnia (gabinet) Lekarza POZ
ul. 3 Maja 19, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 707 070
- **NZOZ ASKLEPIOS Wojciech Tomaka
i Wspólnicy Spółka Jawna.**
Poradnia (gabinet) lekarza POZ
ul. Jasińskiego 3, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 760 844
- **Przychodnia Lekarska «OLIMED»
lek. med. Marek Orfin**
Poradnia POZ
ul. Jagiellońska 15, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 751 471
- **PRZYCHODNIA LUXMED LEKARZE
MAJCHER, TYMEC, GENEJA-KRÓL
I PARTNERZY**
Poradnia (gabinet) Lekarza POZ
ul. Basztowa 13, 37-700 Przemyśl
Tel.: +48 166 787 887
- **PRZYCHODNIA WOJEWÓDZKIEGO SZPITALA
IM. OJCA PIO W PRZEMYŚLU**
ul. Sportowa 6, 37-700 Przemyśl
Tel.+48 167 360 500

7.2 Направлення до профільного спеціаліста

До профільного спеціаліста направить Вас Ваш сімейний лікар (цей, з яким Ви підписали декларацію). З даним правленням ви повинні записатися на прийом до профільного спеціаліста впродовж 30 днів з дати його висталення, тому що після цього терміну направлення втрачає дійсність. Термін візиту визначається при реєстрації. Зазвичай на візит у спеціаліста треба чекати доволі довго – це може бути кілька днів, тижнів, а навіть місяців.

Якщо стан Вашого здоров'я чи вид захворювання вимагає термінового візиту у спеціаліста, а візит за нормальною процедурою можна домовити лише на віддалений час, Ви можете в сімейного лікаря запитати про можливість “миттєвого направлення” (польською: pilne skierowanie, вимова: [пільне скерованє]), з яким можна потрапити на негайний візит і огляд у спеціаліста.

Записатись на прийом до сімейного лікаря для отримання направлення до спеціаліста можна способом, який прийнято у даного лікаря (поліклініці чи амбулаторії у якій він приймає):

- телефоном (це найчастіше),
- онлайн – через сайт,
- особисто в реєстратурі закладу.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

8.

Інтеграція

8. Інтеграція

8.1 Мовна інтеграція

У кожному місті в Польщі Ви можете легко знайти безкоштовні курси польської мови, а також інших мов. Вони організуються як державними чи місцевими установами, так і громадськими та іншими організаціями.

В Перемишлі такі курси організують, між іншими, наступні установи чи організації:

- **Об'єднання українців в Польщі відділення у Перемишлі, в Українському домі** – адреса: вул. Косцюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 – вимова: [уліца косцюшкі пенць])
Детальніше можна запитати зателефонувавши на тел. +48 730 188 648 (Яна).
- **Відділення воєводської адміністрації у Перемишлі (Urząd Wojewódzki Oddział Zamiejscowy w Przemyślu)**, – адреса: ul. Kościuszki 2 (напроти Українського дому).
- **“CARITAS” [КАРИТАС] Перемиської Архидієцезії римо-католицької церкви** – адреса: ul. Piotra Skargi 6

8.2 Культурна інтеграція

- **Український дім у Перемишлі (Об'єднання українців в Польщі відділення у Перемишлі)** – адреса: вул. Костюшка 5 (Kościuszki 5); тел. +48 730 188 648 (майстер-класи) – сайт: www.narodnydim.pl

- **Молодіжний культурний центр у Перемишлі MDK (Młodzieżowy Dom Kultury) w Przemysłu**
адреса: вул. св. Йосифа (польською: ul. św. Józefa 6, вимова: [уліца сьвентеґо Юзефа шесьць]) – тел. +48 16 670 20 03 – сайт: www.mdkprzemysl.pl

Тут є багато різноманітних гуртків і організовуються заняття для дітей і молоді віком до 19 років. Записуватись на заняття (до гуртків) треба з великим випередженням, тому що кількість місць обмежена. Найкраще зробити це на початку літа.

- **Культурний центр у Перемишлі – “Це. Ка.” (Centrum Kulturalne w Przemysłu – “CK”)**
адреса – ul. Konarskiego 9, тел. +48 16 678 20 09
сайт: www.ck.przemysl.pl

8.3 Кілька слів про культурне життя Перемишля

З історичної перспективи, у Перемишлі розвивалися паралельно три великі культури, пов'язані з трьома етносами, які склали практично по-рівно по 1/3 населення міста, а саме з українцями, поляками, та євреями. Внаслідок Голокосту, культура перемиських євреїв це вже, на жаль лише минуле, втім, вона залишила багато пам'яток і є дуже цікава.

В нашому місті знаходиться безліч історичних пам'яток, у тому числі таких, які дуже важливі для історії України.

Як публічні установи, так і громадські організації, пропонують цілу палітру культурних заходів, в тому числі концертів, виступів, ярмарків, екскурсій, тощо. Варто слідкувати за оголошеннями та

долучатись до культурного життя і шукати можливостей корисно провести вільний час.

Одним з найцікавіших, найкращих і найбільш розвинених культурних середовищ, із широкою пропозицією заходів і занять, що плекає передусім українську культуру але поєднує її з контекстом польської більшості, є Український дім, яким керує перемиське відділення Об'єднання українців у Польщі. Тут, окрім концертів, зустрічей, лекцій, тощо, регулярно функціонують різні курси, працюють гуртки, майстер-класи, і т.ін, як для дітей і молоді, так і для дорослих.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

9.

Підтримка і допомога

9. Підтримка і допомога

Громадянин України зі статусом “УКР” при ПЕСЕЛЬ, може розраховувати на різні види допомоги, як з боку державних установ так і громадських організацій. Тут передусім йдеться про:

- фінансова допомога з боку держави (виплати на дітей, для інвалідів, для людей старшого віку, тощо);
- гуманітарна допомога (нічліг, одяг, продукти харчування, інше),
- волонтерська допомога,
- психологічна підтримка,
- допомога консультанта і/або асистента (поради, консультації, рекомендації).

Варто пам’ятати, що формати усіх видів допомоги і закони, що її стосуються, постійно змінюються, тому варто слідкувати за змінами і періодично запитувати в різних організаціях і установах можливість вирішити Ваше питання.

Ми розуміємо, що можете перебувати в скрутних обставинах і що це може викликати фрустрацію, але якщо отримати допомогу тимчасово не вдається, пам’ятайте, що працівник установи чи організації зазвичай немає більшого впливу на процедури, прискорення процесу, тощо, і намагайтесь завжди бути ввічливим і людяним.

9.1 Державна фінансова допомога на виховання дітей

● Державна програма виплати на виховання дітей – т.зв. 800+

Фінансова допомога на виховання дітей віком до 18 років, це державна програма, яку обслуговує ZUS (установа державного соцстрахування). Допомога має постійний, регулярний характер і складає 800,- (вісімсот) злотих на одну дитину, на кожен місяць. На цю допомогу мають право батьки або ж юридичні опікуни дитини за умови, що:

- мати і/або батько або опікун проживають разом з дитиною на території Республіки Польща,
- дитина, на яку батьки (мати / батько / опікун) стараються отримати дану виплату (або вже її отримують), згідно з польським законом виконує обов'язок навчання у школі (польською: "obowiązek szkolny"), тобто дитина є зареєстрована у польській освітній системі. У Польщі обов'язкове шкільне навчання стосується дітей з 6 по 18 рік життя, тобто починається вже з т.зв. "нульового класу" ("zerufki"). Відсутність (наявність) дитини з системи освіти ZUS відстежить зразу, завдяки доступу до електронної системи цього обліку.

Подати заяву на цю допомогу можна в ZUS (ZUS = Zakład Ubezpieczeń Społecznych, українською: Управління соціального (державного) страхування), найкраще онлайн через платформу PUE-ZUS (Platforma Usług Elektronicznych ZUS), авторизовавшись довіреним профілем (profil zaufany), або спеціальним профілем оформленим в ZUS, або іншим способом (наприклад через е-банкінг). Дана допомога надається на кожну дитину, незалежно від заробітків батьків /опікунів/, статків, чи інших доходів сім'ї. Адреса відділення ZUS у Перемишлі:

- **Zakład Ubezpieczeń Społecznych**
вул. Бродзінського 6 (польською: ulica Brodzińskiego 6, вимова: [уліца Бродзінськеґо шесьць]).

Що робити, коли виявиться, що перестали надходити виплати з “800+”?

У випадку виїзду за кордон Польщі, зокрема до України, припиняється виплата “800+”, при чому відновлюється, коли повертаєтесь на територію Польщі, зберігаючи свій статус “UKR”.

Якщо виплати не відновлено і Вам не надійшло жодне повідомлення (паперовий лист або електронний на е-скриньку у Вашому особистому кабінеті на порталі PUE-ZUS) з поясненням причини, зверніться до ZUS і запитайте у чому справа. У переважній більшості випадків проблема виникає з помилки польського прикордонника, який відмітив у системі SG (Прикордонної служби) Ваш в’їзд до Польщі як звичайний (“туристичний”) замість “евакуація у зв’язку з воєнними діями...”. У такому випадку найефективніше буде подати заяву (польською: “wniosek”) до Польської прикордонної служби, за допомогою платформи EPUAP (epuap.gov.pl), тобто з Вашого особистого кабінету на довіреному профілі.

УВАГА! EPUAP це не те саме що платформа PUE-ZUS. Заяву слід адресувати (знайти у списку) до пункту перетину кордону, на якому сталася помилка (польською: *Placówka straży granicznej w* – тут назва населеного пункту, в якому вона знаходиться).

У заяві слід вписати свої особисті дані, і точну дату проблемного перетину кордону та прохання виправити помилку, тобто змінити категорію Вашого перетину кордону на “евакуація ...”. Після отримання відповіді від SG (Прикордонної служби), що мало би тривати протягом 14 днів від дати подання заяви, – завантажте її в PDF, відтак напишіть листа до ZUS через PUE-ZUS (PUE-ZUS – не EPUAP), і доєднайте до нього відповідь від прикордонників як доданий файл. Можна також іти особисто до ZUS, ще раз пояснити справу і передати роздрукованого листа-відповідь від прикордонників.

Ми чули, що в деяких містах відділення ZUS допомагають оформити заяву до Прикордонної служби, але жодного підтвердження цього факту не маємо. У перемиському ZUS таке точно ще не траплялось.

На превеликий жаль, відновлення “800+” може зайняти кілька тижнів а то й місяців – слід озброїтися терпеливістю. Треба також відслід-

ковувати свою справу, може так статись, що виникне необхідність повторення процедури (тобто ще раз написати листа до SG, і т.ін.). Кожен випадок ZUS а також SG розглядають окремо, з урахуванням обставин ситуації.

Після повернення права на дану допомогу, тобто визнання припинення виплат безпідставним, ZUS перерахує всю суму належних коштів – за цілий період припинення.

З 1 серпня 2023 року згідно закону, за якими право на допомогу “800+” припиняється автоматично при кожному виїзді з Польщі дитини і/або батьків / опікунів, навіть на 1 день. Слід однак зазначити, за місяць, в якому ви перебували в Польщі навіть 1 день, виплата має бути здійснена повністю (цілих 800,- зл). Тобто якщо дані особи повертаються протягом макс. 30 днів, згідно з правилами збереження статусу “UKR”, виплата має відбутися як за місяць у якому виїхали так і за місяць у якому повернулися. Наприклад хтось виїхав 4 травня і повернувся 2 червня – має отримати 1600 злотих на кожну дитину – тобто 800 за травень і 800 за червень.

Щоб зменшити ймовірність припинення виплат “800+”, треба:

- під час повернення до Польщі пред’явити польському прикордоннику Ваш документ в застосунку ДІЯ.ПЛ (mObywatel);
- повідомити його усно, що повертаєтесь на територію Польщі з метою продовження тимчасового захисту (польською: ochrona czasowa – вимова: [охрона часова]);
- в міру можливості – зверніть увагу (перепитайте), чи прикордонник увів до системи правильну інформацію, тобто зареєстрував Ваш в’їзд як “евакуацію...”.

Отримати консультацію та підтримку щодо “800+” можна в ZUS або в Українському домі: вул. Костюшка 5 (польською: ulica Kościuszki).

● **Виплата “Добрий старт” (ZUS) (польською: “Dobry start”, вимова: [добри старт])**

Це програма, яка передбачає одноразову (один раз на навчальний рік) виплату 300,- злотих, на підготовку до навчального року, для батьків (опікунів) кожної дитини, яка навчається у польській школі, і якій не більше 20 років (дітям з інвалідністю не більше 24 років).

Право на дану допомогу мають батьки / опікуни дитини, якщо:

- вони (вона / він) разом з цією дитиною проживають на території Польщі;
- дитина вчиться у школі, що зареєстрована у польській системі освіти.

Подати заявку на таку допомогу можна з 1 липня до 30 листопада, безпосередньо у відділені ZUS (особисто), через платформу PUE-ZUS, а також через портал Emp@tia. Кошти виплачуються на банківський рахунок одного з батьків або опікуна.

● **Програма 400+ на ясла (польською: żłobek – вимова: [жлобек])**

Це соціальна допомога від Міністерства сім’ї, праці та соціальної політики Польщі. Ця допомога виплачується щомісяця безпосередньо до закладу опіки (ясел). Вона надається на першу або єдину дитину в сім’ї незалежно від віку, за умови відвідування нею ясел. Найчастіше покриває 50% витрат на ясла.

З 01.10.2024 року виплата 400+ на ясла буде замінена на нову програму – «Активні батьки».

● **Програма “Активні батьки” (польською: aktywny rodzic – вимова: [активни родзіц])**

Це нова програма допомоги батькам малих дітей, яка починає працювати з 01.10.2024 року. Її мета – підтримка батьків у їхній професійній діяльності та у вихованні малолітньої дитини. Нею

можуть скористатися батьки, які працюють на повний робочий день за трудовим договором (польською: umowa o pracę) або за договором доручення (польською: umowa zlecenie) зі ставкою не нижче мінімальної заробітної плати, або ведуть власну підприємницьку діяльність.

Дана програма передбачає 3 варіанти допомоги:

- 1. виплата “Активні в яслах (“жлобку”)**” – у випадку, якщо обое батьків працюють і віддають дитину до ясел або дитячого клубу денної опіки, або наймають для неї денного опікуна. Фінансова допомога у розмірі до 1.500,- злотих на місяць на дитину або до 1.900,- злотих на місяць на дитину-інваліда виплачуватимуть від 12 до 36 місяців віку дитини, при чому не батькам, а на рахунок ясел, або дитячого клубу денної опіки, чи на рахунок денного опікуна (така особа має офіційно вести діяльність й мати підписану угоду з батьками дитини). Точна сума виплати не повинна перевищувати вартість місячного перебування дитини в яслах, або дитячому клубі, чи оплати для денного опікуна.
- 2. виплата “Активні батьки на роботі”** – у випадку, якщо батьки працюють, а за їхньою дитиною доглядає хтось із членів родини, наприклад бабуся або самі батьки у вільний від роботи час, або інший фактичний опікун. Даний вид допомоги складає суму 1.500,- злотих на місяць протягом 24 місяців, починаючи з 12-го до 35-го місяця життя дитини. У випадку дітей, які мають довідку (висновок) про інвалідність, вищевказана допомога складе 1.900,- злотих на місяць.
- 3. виплата “Активні батьки вдома”** – у випадку, якщо батьки не мають права на згадані вище види допомоги або вирішили не користуватися ними, оскільки вони залишатимуться професійно неактивними або їхня дитина не буде відвідувати ясел. Цей варіант передбачає на кожну дитину в сім’ї, віком від 12 до 35 місяців, і допомогу розміром =500,- злотих на місяць протягом 24 місяців (при чому тоді не можна буде отримати допомогу в розмірі 1.000,- злотих протягом 12 місяців, як у випадку з сімейним капіталом за догляд за дитиною).

Заява на виплати за програмою “Активні батьки” (“Aktywny rodzic”) подається до ZUS. Батьки обирають один із трьох варіантів, який можна буде змінити, залежно від життєвих обставин та ситуації в професійній діяльності.

● **1000 злотих при народженні дитини** **(т.зв. польською: becikowe – вимова: “бецікове”)**

Одноразова допомога від держави. Таку допомогу отримують сім’ї чий дохід не перевищує 1922 нетто (тобто “чистими” – вже без податків та інших зборів) на особу.

● **Альтернативна допомога при народженні дитини – т.зв (польською: kosiniakowe – вимова: косінякове)**

Така допомога виплачується тим, хто працює на основі договору доручення (umowa zlecenie) або договору підряду (umowa o dzieło), або є безробітними, або перебувають у відпустці у зв’язку з вагітністю та пологам або по догляду за дитиною (“декрет”), або займаються сільським господарством (фермерством).

9.2 Фінансова допомога для людей з інвалідністю або похилого віку

● **Загальна допомога людям з інвалідністю від ZUS і/або PFRON**

Особа з інвалідністю, зі статусом “UKR”, може отримати певну допомогу від Державного фонду реабілітації осіб з інвалідністю (PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) та ZUS – Управління соціального страхування (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, вимова: [Заклад убесп’єчень сполечних], – українською: (державне) Управління соціального страхування).

Для цього треба підтвердити свою інвалідність у польському медичному та правовому полі, тобто отримати польську довідку про інвалідність (детальніше про це – дивіться вище) і тоді звернутися за допомогою до PFRON і/або ZUS.

Програма “Допомога громадянам України з інвалідністю” від PEFRON

PFRON започаткував програму “Допомога громадянам України з інвалідністю”. Скористатися нею може будь-яка особа з України, яка має документ, який підтверджує I або II групу інвалідності, виданий відповідно до української системи оцінки інвалідності. У рамках цієї програми надається допомога у фінансуванні власного внеску на придбання або ремонт медичних виробів, наприклад: протезів, ортопедичних пристроїв та ортезів, інвалідних візків, милиць, палиць, підгузників для дорослих, ходунків.

Грошова допомога 500+ для людей похилого віку або людей з інвалідністю від ZUS

Право на дану виплату мають:

- особи з підтвердженою інвалідністю;
- особи похилого віку, які не здатні до самостійного життя (або опікун такої особи);
- особи похилого віку віком понад 75 років;
- малозабезпечені особи.

Подати заявку на таку допомогу можна в ZUS за місцем проживання.

Грошова допомога для осіб з інвалідністю від ZUS

ZUS надає фінансову підтримку у вигляді пенсії у зв’язку з інвалідністю. Це щомісячна виплата, сума якої визначається залежно від важкості інвалідності, від 200 злотих до максимально 3176 злотих

брутто (вказані суми – до оподаткування). Особа-опікун людини з інвалідністю також може отримувати дану фінансову допомогу.

9.3 Субсидія на житло від MOPS/GOPS

польською: **Dodatek mieszkaniowy**, вимова: **[додатек мешканьови]**

Це субсидія на оплату комунальних платежів. На таку допомогу можуть розраховувати люди з низьким рівнем доходів, тобто малозабезпечені.

Для отримання даної допомоги слід подати заяву до MOPS чи GOPS.

В Перемишлі подати заяву на цю субсидію можна в MOPS:

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**
вул. Лещинського 3 (польською: ulica Leszczyńskiego 3 – вимова: [уліца Лещиньскієґо тши]).

9.4 Гуманітарна допомога (одяг, продукти харчування) та волонтерська допомога

Даний вид допомоги час від часу надається різними організаціями та місцевими органами влади. В інтернеті зазвичай немає своєчасного оновлення цієї інформації. Треба самостійно перевіряти та шукати, запитувати в місті Вашого проживання у місцевих відділах благодійних організацій, тощо. Детальніше стосовно даного виду допомоги Ви повинні дізнаватися і уточнювати безпосередньо у представників конкретних організацій, які її надають.

9.5 Психологічна підтримка

Живемо в дуже важкий час – війна внесла серйозні зміни в нашу реальність, змусила змінити життя (втрата близьких, розлука із родиною на невизначений термін, виїзд у невідоме, брак можливості конкретно спланувати своє найближче і даліше майбутнє, тощо).

Саме тому опинившись в безпечному місці варто приділити увагу собі, у тому числі своєму ментальному чи психічному здоров'ю. Від цього залежить те, наскільки швидко та продуктивно вдасться нам влитись у нову реальність, створити добрі умови життя і функціонування для себе чи своїх близьких.

Допомога психолога у Перемишлі офлайн – питайте:

- **Об'єднання українців у Польщі відділення у Перемишлі (ОУП) – “Український дім»**
вул. Костюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 – вимова: [уліца Косьцюшкі пенць])
- **КАРИТАС (CARITAS)**
вул. Піотра Скарґі 6 (польською: Piotra Skargi 6 – вимова: [уліца Піотра Скарґі шесьць])

9.6 Допомога асистента (усного перекладача)

Асистент – це людина, яка володіє і польською і українською мовами може Вам допомогти з усним перекладом в різних установах чи закладах. В деяких із них, у тому числі в лікарнях, навчальних закладах, і т.п., бувають працівники, які володіють обома потрібними мовами і можуть Вам допомогти.

В ситуаціях, коли такого працівника немає, то в Перемишлі можна скористатись допомогою асистентів, яких на жаль щораз менше, від:

- **Об'єднання українців у Польщі (ОУП), відділення у Перемишлі – Український дім**, вул. Костюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 – вимова: [уліца Косьцюшкі пенць])
тел.: +48 534 955 249;
- **КАРИТАС (CARITAS) Перемиської архидієцезії римо-католицької церкви**, вул. Піотра Скарґі 6, (польською: Piotra Skargi 6 – вимова: [уліца Піотра Скарґі шесьць]),
тел.: +48 16 676 90 60.

Завдяки старанням перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі (Українському домові) працює також мобільна група підтримки, яка відвідує біженців безпосередньо в місцях їх поселення, спілкується з ними з метою дізнатися які у них потреби і старається вирішити їхні проблеми.

9.7 Інша інформація

Практично одразу після початку повномасштабного вторгнення в Україну, в Польщі почали діяти багато різних гуманітарних організацій, в тому числі також всесвітньо відомі, які допомагали справлятися з напливом біженців до Польщі. Пізніше їх ставало все менше і менше, а їх допомога менш інтенсивною і ефективною.

На головному залізничному вокзалі в Перемишлі функціонує цілодобова (24/7) інформаційна допомога від перемиського відділення Об'єднання українців у Польщі. Наші консультанти допоможуть знайти нічліг, володіють інформацією щодо потягів чи автобусів, допоможуть із комунікацією – перекладом і т.ін.

Крім наших консультантів можна там також, у робочий час, знайти працівників від організації IOM, UNHCR і Fundacja “W Stronę Dialogu”.

У Перемишлі працюють філіали (офіси, представництва) благодійних організацій, як постійні, так і тимчасові.

Організації, які допомагають біженцям, що знаходяться у Перемишлі:

- **Об'єднання українців у Польщі (ОУП) відділення у Перемишлі – “Український дім”**
вул. Костюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 – вимова: [уліца Косьцюшкі пенць])
тел.: +48 534 955 249
- **КАРІТАС (CARITAS)**
вул. Піотра Скаргі 6 (польською: Piotra Skargi 6 – вимова: [уліца Піотра Скаргі шесьць])
тел.: +48 16 676 90 60

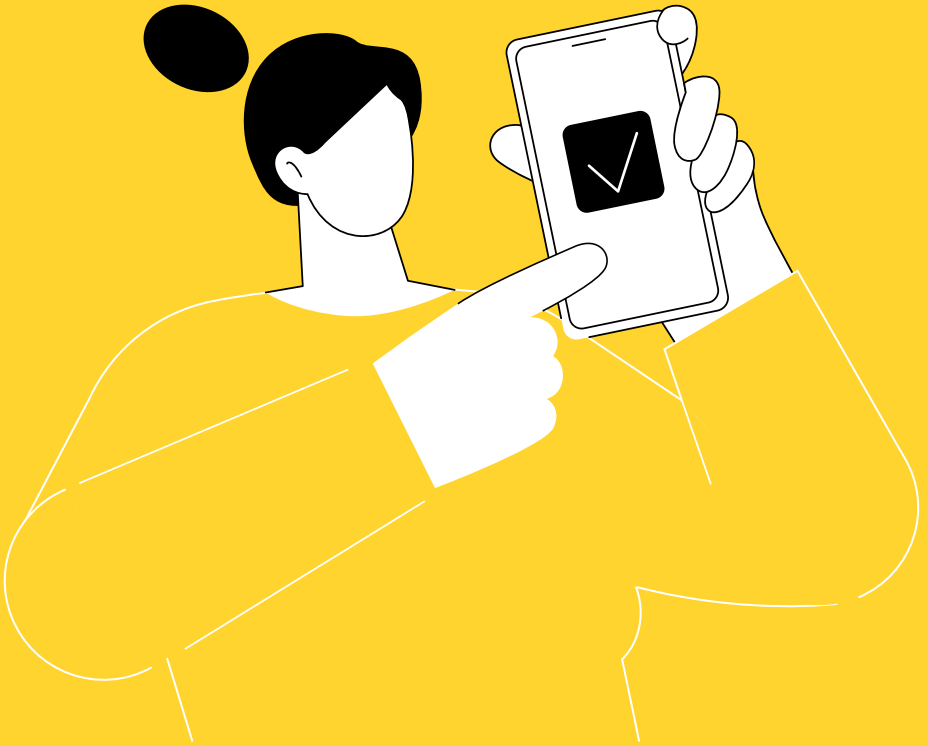
9.8 Допомога для біженців – членів ромської громади

- UNHCR

На головному залізничному вокзалі в Перемишлі працюють члени ромської громади, які представляють UNHCR і Fundację “W Stronę Dialogu”, яких завданням є допомагати членам ромської меншини, які приїхали з України.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

10.

**Контактні номери
телефону до перемиського
відділення Об'єднання
українців у Польщі**

10. Контактні номери телефону до перемиського відділення Об'єднання українців у Польщі (Український дім в Перемишлі)

- КОПОС (консультант з побутових справ) – різні життєві ситуації, допомога асистента
+48 534 955 249 – пн.-пт. 08:00 – 15:30
- мовні курси, майстер-класи, «суботня школа» для учнів 1-8 класів, коворкінг простір, і т.ін.
+48 730 188 648 – пн.-пт. 10:00 – 15:30
- волонтеріат (для тих, хто хоче стати волонтерами)
+48 531 536 694 – пн.-пт. 10:00 – 15:00

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

11.

**Юридична
консультація**

11. Юридична консультація

Безкоштовну юридичну пораду можна отримати звернувшись на гарячу лінію Центру координації правової допомоги за номером:

+48 800 088 544

Можна також звернутися до пунктів допомоги біженцям.

Безкоштовно проконсультуватись з юристом можна також:

- **в Адміністрації міста (Urząd miasta – вимова: [ужонд міста]):**
пл. Ринок 1 (польською: ul. Rynek 1 – вимова: [уліца ринек еден]); Попередній запис за телефоном: +48 16 678 62 29
- **в “Карітас” (Caritas)**
вул. Піотра Скаргі 6 (польською: Piotra Skargi 6 – вимова: [уліца Піотра Скаргі шесьць])
тел. +48 16 676 90 60
- **в ОУП (Об’єднання українців у Польщі) – Український дім,**
вул. Костюшка 5 (польською: ul. Kościuszki 5 – вимова: [уліца Косьцюшкі пенць]). Тут можна отримати контакт до україномовного юриста.

**Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі**

12.

**Церкви. Коротко про
основні церкви у Польщі,
в українському контексті**

12. Церкви. Коротко про основні церкви у Польщі, в українському контексті

12.1 Українська греко-католицька церква (Перемисько-Варшавська митрополія)

Церква східної, візантійсько-української традиції Володимирового хрещення. Єдина суто українська церква у Польщі де-юре (юридична особа). Донедавна (до 2014 року) вірними цієї Церкви були лише українці – корінні мешканці територій, які увійшли до складу Польщі по 1945 році. Ця церква має величезні заслуги для збереження українською громадою в Польщі національної ідентичності за часів комунізму.

З 2015 року щораз більше в УГКЦ у Польщі громадян України (передсім заробітчан) а з 2022 року також біженців.

Мова богослужінь – українська.

Парафії знаходяться практично у кожному великому місті, а також в менших населених пунктах (якщо дозволяє на це число вірних).

12.2 Місії Православної церкви України (ПЦУ)

Це суто українська церква, яка згідно з церковним і світським законодавством, не може мати в Польщі своїх структур де-юре, лише представництва (т.зв. місії).

Місії почали створюватися восени 2023 в деяких великих містах. Оскільки увесь процес знаходиться ще на початковому етапі – користуйтеся інтернетом для пошуку найближчого душпастирства.

Мова богослужінь: українська.

У Перемишлі, поки що, місія ПЦУ не працює.

12.3 Польська автокефальна православна церква

Це також також східна церква, при чому вона, за винятком деяких парафій у південно-східній Польщі (Підкарпаття і частина Малопольщі) плекає московські літургійні традиції (т.зв. синодальні). Слід додати, що вона не визнає Православної церкви України та співпрацює з московською церквою і московським патріархатом в Україні.

Мова богослужінь: староцерковна, польська, де-не-де українська.

Парафії знаходяться у всіх великих містах Польщі, а також і у менших населених пунктах, зокрема у східній і південно-східній Польщі (Підляшшя, Підкарпаття, частина Малопольщі).

12.4 Римо-Католицька церква

Це найпоширеніша церква у Польщі, вірними якої є переважна більшість її громадян (понад 71% = прибл. 27 млн.).

Це церква західної традиції (т.зв. “латинської”), яка має розбудовані структури, велику інфраструктуру і відповідно можливості. При кожній єпархії (дієцезії), а не рідко і при парафіях, працює благодійний фонд з назвою КАРІТАС (CARITAS). Деякі з них дуже допомогли і допомагають громадянам України.

Увага! Кожен КАРІТАС, це окрема юридична особа і, відповідно, також структура.

Мова богослужінь – польська.

Римо-католицькі парафії знаходяться практично у всіх населених пунктах, крім тих найменших.

12.5 Протестантські церкви

Конфесії пов'язані з протестантизмом найбільш поширені в південно-центральної Польщі (Верхня Сілезія, Опольська Сілезія та зокрема Цешинська Сілезія).

Мова богослужінь: польська.

Крім згаданої вище території протестантські парафії працюють у всіх великих містах.

12.6 Інші церкви

Інші церкви у Польщі відносно невеликі. Без проблем можна знайти в інтернеті контактні дані і зв'язатися з представництвами кожної із них.

Довідник громадянина
України, що користується
захистом у Польщі

13.

Ж=Ż

**Міні-словник назв,
абревіатур і т.ін.**

13. Міні-словник назв, абревіатур і т.ін.

Абревіатура	Повна назва польською мовою	Вимова (українськими буквами)	Переклад українською
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Гмінни осьродек помоци сполечней	Гмінний центр соціальної допомоги
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Мейські осьродек помоци сполечней	Міський центр соціальної допомоги
PCK	Polski Czerwony Krzyż	Польські червони кшиш Пе.Це.Ка (найчастіше так його називають)	Польський червоних хрест
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności,	Повшехни електронічни систем евіденці людносьці	ПЕСЕЛЬ – Загальна електронна система обліку населення
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Паньствонови фондуш регабілітації осуб неpełносprawних	Державний фонд реабілітації осіб з інвалідністю

PZSON MZSON	Powiatowy (Miejski) Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	Повіатови (Мієські) зєспул до справ ожеканя о непєлносравносці	Повітова (Міська) Комісія у справах підтвердження інвалідності
Urząd Miasta	urząd miasta	ужонд міста	Міська адміністрація
Urząd Gminy	urząd gminy	ужонд гміни	гмінна адміністрація (аналог районної адміністрації)
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Заклад убєзп'єчень спєлєчних	(державне) управління соціального страхування

Електронну брошуру українською та ромською мовами з актуальною інформацією можна завантажити за посиланням:

narodnydim.pl/aktualne-informacje

Проект зrealізовано через Об'єднання Українців у Польщі Відділ в Перемишлі, у рамках Ścieżki Programy i Eksperymenty Funduszu TUTAJ, фінансованого через Fundacja Ashoka

Projekt zrealizowany przez Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Przemyślu, w ramach Ścieżki Programy i Eksperymenty Funduszu TUTAJ, finansowany przez Fundacja Ashoka

Нам важлива Ваша думка!

Будь ласка, поділіться своїм відгуком про те, чи довідник був корисним для Вас. Якщо в тексті допущені помилки або якась частина інформації є застарілою чи потребує змін, то також просимо Вас про відгук.

Зворотній зв'язок допомагає нам краще розуміти Ваші потреби та вдосконалювати нашу роботу.

**Довідник
громадянина
України,
що користується
захистом
у Польщі**